

Az Egyházi Főtanács ülésein elintézett ügyek.

A f. évi egyházi főtanács ülései nem voltak épen oly népesek, mint azt az utóbbi években megszoktuk. Erre bizonyára befolyással volt az, hogy a Mátyás király lovas szobrát a gyűlés előtt két héttel leplezték le Kolozsvárt. Ekkor egyh. tanácsosaink közül többen résztvevén az ünnepségen, nem jöttek ismételten vissza Kolozsvárra. Azonban, bárha a gyűlésen megjelent tagok száma nem volt is oly népes, mint máskor, a jelenvoltak derekas munkát végeztek. Főtanácsoson aligha került valaha annyi tárgy elő, mint most s ezek között többet alapvetőnek tekinthetünk egyházunk életében.

A gyűlés *négy* napon át tartott, okt. 26., 27., 28. és 29. napjain s a következő ügyek intéztettek el.

Az elnöki megnyitó és a tárgysorozat megállapítása után felolvastattak a püspöki és az E. K. Tanácsi évi jelentések, melyeket az E. Főtanács jóváhagyólag tudomásul vett és kinevezettek a különböző főtanácsai bizottságok.

Ifj. Pataky László küüllőköri rendes és Járay Róbert tisztelbeli felügyelő gondnoki állásában megerősítettet.

Jakab Gyulának udvarhelykői felügyelő gondnoki és Ulár Pálnak a pénztári ellenőri állásáról történt lemondása elfogadtatott.

16 alapító levél jelentetett be, melyekkel az illetők különböző egyházi és iskolai célra tettek kisebb-nagyobb alapítványt. Oly szép jele ez egyházunkban és az iránt nyilvánult áldozatkészségnek, hogy örömmel kell e helyen is feljegyeznünk a kegyes alapítók neveit. Ferencz József püspök és neje, id. Daniel Gábor, br. Petrichevich-Horváth Kálmán, Szentiványi Gyula, Benczédi Gergely és neje, Péterfy Zsigmond, unitárius leányok, bölöni egyházközség, sz.-kereszturi népbank, Józán Miklós, br. Kemény Gézáné, Gál Elek és neje, néhai Benczédi Ferencz barátai, Deréky Gyuláné, az 1860. és 1885/6. évben végzett osztálytársak.

Az E. Főtanács a maga részéről is kifejezte hálás köszönetét a nemes szívű alapítóknak.

Az E. Főtanács elismerését fejezte ki nyugalomba vonulása alkalmából Benczédi Gergely főgymn. tanárnak 36 évi hiv és lelkiismeretes szolgálatáért és fájó részvétét László József sz.-kereszturi tanár elhunytá felett; nyugalomba bocsátotta Csegezi Károly csegezi énekvezért.

A pénztárvizsgálatokról és a gazdaságokról szóló évi jelentések tudomásul vétettek. A gazdasági számadások és a gazdaságok állapotának megvizsgálására kiküldött bizottság észrevételei kiadattak az E. K. Tanácsnak, hogy azok figyelembe vételével a szükséges intézkedéseket haladéktalanul tegye meg.

Az 1901. évi különböző számadások elfogadtattak s az 1903. évi költségvetések megállapítottak.

Néhai Konez Judith több mint 12000 K. és köröspataki néhai Téglás Mihálynak a kolozsvári kollegium javára tett alapítványa kérdésének teljes rendezésével s azoknak 1903. szept. 1-én leendő életbeléptetésével az E. K. Tanács megbízott.

Egyházunk az 1902. évre 15800 K. rendkívüli államsegélyt kapott „az egyházi alapok gyarapítására.“ Ez összegből 1000 K. a belső emberi, 800 K. a kebli tanári nyugdíj-alap javára utaltatott ki, 14000 K. pedig az egyházközségek konferens tartozásai törlesztésére fordított.

Küküllőkör azon indítványára, hogy kérjen egyházunk 150000 K. egyh. közigazgatási államsegélyt, az E. K. Tanács előterjesztésére, tekintettel arra, hogy ez ügyben a püspök úr a szükséges adatokat már korábban begyűjtötte s a tervet elkészítette volt, megbízott a további szükséges intézkedések megtételével az E. K. Tanács.

Ugy szintén az E. K. Tanácsra bízott az is, hogy sz.-kereszturi gymnasiumunknál a 6-ik osztályt beállítsa s e végre a szükséges építkezéseket megtehesse, új tanerőkről gondoskodjék.

A tordai iskolai épület további 4 évre az eddigi feltételek mellett újra hasznosításra adatott az államnak polgári fuiskolai célokra.

A bányabükki birtokot a Konez alaptól a Berde kezelési alap átvette.

A sz.-kereszturi tanárok fizetési fokozata addig is, míg az a 6-ik osztály beállításának kérdésével teljes megoldást nyerne, úgy rendeztetett, mint az állami tanároké.

Az E. K. Tanács jelentése szerint a főtanács ülésig az új kollegium építése került	1139515 K. 57 f.
a régi átalakítása	51066 K. 91 f.
együtt	<u>1190582 K. 48 fbe.</u>

Azonban a számadásokat lezárni s így a teljes költségeket pontosan kimutatni, mivel kiadások még mind merülnek fel, csakis 1902. év végén lehet. Egyházunkat a telekvásár és kollégiumi építkezés okán 812227 K. 28 f. adósság terheli, melyből ez ideig csak 200000 K. törlesztéséről van gondoskodás, a fennmaradó 612227 K. 28 f. törlesztéséről az E. K. Tanács a számadások lezárása után fog gondoskodni s az E. Főtanács elé előterjesztést tenni.

A jövő évi számadások, költségvetések, jelentéseknek és javaslatoknak a főtanács gyűlést megelőző megvizsgálására egy bizottság küldetett ki.

Dr. Bedő Albert orsz. gyűlési képviselő egyh. tanács a múlt évben 100 K. pályadíjat tűzött ki egy absolute becsü, népszerű husvéti beszéd írására. Beérkezett 9 pályamű. Ezek közül 3 oly jónak találtatott, hogy a bíráló bizottság szavazat többséggel döntött a „Hozsánna néked nagy mesterünk“ jeligéjű pályamű javára. A jeligés levélke felbontatván, a 100 K. pályadíjat Ürmösi Károly h. jánosfalvi lelkész nyerte el.

Dr. Bedő Albert képvis. egy. tan. újabban 100 K. pályadíjat tűzött ki, a már ismert feltételek mellett, egy pünkösti egyh. beszéd írására.

„Duna-Tiszamenti egyház kör“ név alatt a királyhágon tuli egyházközségekből új egyházi kör alakítottatott. A tisztviselők megválasztásával az E. K. Tanács bizatott meg. Az új egyházkör egy egyházi és egy világi képviselőt küldhet az E. Főtanács ülésekre.

A toroczkói egyházközség saját kérelme alapján továbbra is püspöki vizsgálat alatt hagyatik.

A kolozsvári és sz.-kereszturi tanárok azon kérését, hogy a kebli tanári nyugdíj alapból adassanak ki azok az alapok, melyek a tanári özvegyek és árvák javára tétettek mintegy 36000 K. összegben, vagy pedig szakíttassanak ki és kezeltessenek külön az ők özvegyeik és árváik javára, az E. Főtanács nem találta teljesíthetőnek.

Kimondatott, hogy a lelkészek fizetésüknek 1200 K.-án felüli emelkedése után 1600 K.-ig az 5%-ot 1902. évre vissza menőleg is tartoznak befizetni a belső emberi nyugdíj intézetbe.

Kisebb nagyobb módosítással elfogadtattak a következő szabályzatok, *a)* az egyházközségek és egyházkörök szervezését, *b)* a lelkészi nyugdíj intézetet, *c)* a gazdaságok kezelését, *d)* a kölcsönadást, *e)* a kebli tanári nyugdíj intézetet, *f)* a papnevelő intézet szervezetét, *g)* a kollegiumi internatust és konviktust illető szabályzatok. Sőt az egyes szabályzatok okán az egyházi törvény I. része is módosítás alá vétetett s a módosításoknak a törvénybe való beillesztésével és a még szükséges módosításokra vonatkozó előterjesztéssel megbízott az E. K. Tanács.

A közpénztárnok fizetése évi 2400 K. összegben állapítottatott meg s pénztárnoknak újabb 5 évre megválasztatott Benczédi Gergely.

A jószág felügyelőség megszüntettetvén s helyébe 1903. jan. 1-től kezdve a gazdasági bizottság jövén, ennek elnökéül megválasztott br. Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok úr, tagokul: Kolozsvárról Molnár Sándor, Benczédi Gergely, Benkő Mihály, Gyöngyösy Béla és vidékről Szentiványi Gyula és Daniel Lajos egyh. tanácsosok.

A jószág igazgató megválasztása a szabályzat szerint az E. K. Tanács hatáskörébe utaltatott. Eljárásáról azonban megerősítésre előterjesztést teszen az E. Főtanácsnak.

A pénztári ellenőri állásnak *könyvelő ellenőri* állássá leendő szervezése és ideiglenesen egy évig a betöltése az E. K. Tanácsra bízott.

Belső emberi nyugdíj és kongrua pénztárnokság Csifó Salamonra bízott.

Papnevelő intézeti dekánnak megválasztott 4 évre Boros György tanár.

A III. fokú fegyelmi bíróság tagjai egy évre újra meghagytak állásaikban.

Egyházi tanácsosoknak megválasztottak Lőrinczi Dénes lelkész, dr. Nagy Zoltán és dr. Ferencz József ügyvédek.

A fogarasi leány egyházközség Héviz és a kőhalmi Datk mellé csatoltatott.

A hetesi, füzesgyarmati és petrozsényi leány egyházközségek alakulása s a polgárdi, illetve a hódmező-vásárhelyi és abrudbányai anyaegyházközségekben való csatlakozása jóváhagyott. Egyszersmind felhivatott az E. K. Tanács, hogy tegyen előterjesztést Marosmentén egy unitárius lelkészi állás szervezésére vonatkozólag.

Az államszegélyből, br. Baldácsy, Dávid Ferencz, Kovács Dénes, Berde- és Zsuki alapokból a segélyek kiosztattak.

A tanügyi jelentések tudomásul vétettek és a hiányokra vonatkozólag intézkedések tétettek.

Bözödnék és B.-Köröspataknak kepeváltási tervezetei az E. K. Tanácsi javaslat értelmében hagytak helyben.

Adósságok töröltettek néhai Nagy Lajos lelkésztől, Fábry Józsefné, Balló Lászlóné és Stark Alajosnéról. A belső emberi nyugdíj intézet tagjai közül tekintettel, hogy még a beiratási díjat se fizette be, töröltetett Fodor Ferencz.

Legalább is egy unitárius tábori lelkészi állás szervezése iránt, mivel az E. K. Tanács eddigi eljárásai nem vezettek eredményre, kérelmezni fog maga a Főtanács a vallás- és közoktatásügyi miniszter útján a közös hadügyminiszterhez.

Maroskör indítványa a zsinattartások helye és költségei fedezésére vonatkozólag érdemleges határozathozatal előtt kiküldetik az egyházköröknek véleményes javaslatlételre.

A jövő évi zsinat helyének és idejének a kifizésével az E. K. Tanács bízott meg.

CSIFÓ SALAMON.

A mi vallásunk czélja.*

— Egyházi beszéd. —

Alapige Máté V. 17: „Nem jöttem, hogy a törvényt eltöröljem, hanem inkább, hogy azt betöltsen.“

Mikor huszonkét évvel ezelőtt szent vallásunk iránt dobogó szívvvel, odaadó lelkesedéssel a theologiai pályára léptem s az első egyházi beszédformát megírva, a komoly észrevételeket kipirult arczczal, sebesen dobogó szívvvel végig hallgattam: megdőbbsentem egész lényemben s kérdeztem magamtól, kérdeztem tanfőtmtől: Hát hol van a mi álláspontunk? Hát nekünk nem szabad nézetet nyilvánítani? Hát nekünk nem szabad kimondani azt sem, mit szívünk sugall, értelmünk hangosan követel?

S még később is, mikor hallottam a figyelmeztetést, hogy ovatosan kell bánni a dogmával, a hitnézetek szembeállításával; mert azok kényes dolgok s aztán mennyi éneklő madár van a nagy természetben s mégis mily összhangot, mily bámulatos szép egyseget tudnak teremteni együtt, gondolkoztam: hogyan lehet éppen nekünk unitáriusoknak így beszélni? Hogyan lehet éppen ma, mikor — Istennek hála! — nem kényszerítenek a dési egyezkedésre, s nem zárnak börtönbe, ha hirdetjük is: „Az Isten egy, megoszthatatlan!“ Miért nem hirdetjük inkább örökké, fáradhatatlanúl; még a háztetőkről is: Ebben nincs igazság, ezt ne kövesd! Ebben ne higyj, ez tévhit, ez babona s a XIX. sennál inkább a XX-ik század egyik szégyenfoltja, olyant hirdetni, melyben az sem hisz, a ki hirdeti azt.

S csak később, mikor az élet iskolájába kilépve, ott néhány küzdelmes évet eltöltöttem s a különböző hitnézetű embertársaimmal érintkeztem, a halhatatlan Channinget s általában szent vallásunk elveit bővebben tanulmányoztam: vettem észre, hogy nagy igazság rejlik ama figyelmeztető szavakban; vettem észre, hogy a mi vallásunk czélja nem az, hogy romboljon; hanem az, hogy álljon arra az álláspontra, melyen hitünk fejedelme, a mi testvérünk, barátunk, példányképünk, az erény zászlóvivője, a jóság mintaképe, az Istenhez s mennyhez vivő út mutatója állott, midőn az irástudók s farizeusok

* Elmondattott az 1902-ik évi főtanácsi gyűlés alkalmával Kolozsvárt, october 23-án.